

Verkiezingsthema: Sociale rechtvaardigheid

SPD scoort nauwelijks met huurbeleid en minimumloon

Achtergrond - 12 september 2013 - Auteurs: Marja Verburg, Wiebke Pittlik

Het gaat goed met Duitsland, maar lang niet met iedereen. Relatief veel mensen, ook met een baan, verdienen te weinig om van rond te komen, hebben een karig pensioen, een te hoge huur of een uitkering waarvan ze hun kinderen nauwelijks kunnen onderhouden. Hier liggen in de campagne de kansen voor de SPD, de hoeder van de sociale rechtvaardigheid. Toch lukt het de partij niet ermee te scoren.

Het viel de SPD nog niet mee de sociale kwesties handig uit te spelen in de verkiezingscampagne. De SPD heeft met kanselier Schröder in 2003 immers zelf hervormingen van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt bedacht, de Agenda 2010, die sommige mensen nu in problemen brengt. Daarbij was van lijsttrekker Peer Steinbrücks sociale profiel niet veel over na onthullingen over zijn goedbetaalde schnabbels in het lezingencircuit en een reeks onhandige opmerkingen - zo zei hij nadat hij zichzelf kandidaat had gesteld dat een kanselier meer moet verdienen.

In het verkiezingsprogramma dat de SPD in maart presenteerde, zette de partij in op sociale rechtvaardigheid. Pas eind augustus lukte het Steinbrück er echt mee door te dringen in de campagne, toen hij zijn plannen presenteerde voor de eerste honderd dagen van zijn ambtstermijn, mocht hij kanselier worden. Een minimumloon van 8,50 euro voor iedereen; belastingverhogingen voor de hogere inkomens; meer geld voor kinderopvang en een rem op de huurprijzen.

Huurwoningen

Een eigen huis is in Duitsland niet de standaard. Wie in Duitsland een hypotheek wil om een huis te kopen moet vergeleken met Nederland meer eigen kapitaal meebrengen, kan niet aflossingsvrij lenen en krijgt geen hypotheekrenteaftrek van de belastingdienst. Een koophuis heb je in Duitsland dan ook zelden voor je 35e ([zie onderzoek Bouwfonds](#)). Ruim de helft van de Duitse bevolking woont in een huurwoning. Meestal is dat een particuliere woning, slechts 6 procent van de woningvoorraad is sociale woningbouw.

Door een tekort aan woningen, vooral in steden, schieten de prijzen soms

omhoog. Er is wel een maximaal toegestane huurverhoging voor zittende bewoners, maar als een woning opnieuw wordt verhuurd kan de prijs ongebreideld stijgen. Dat leidt er volgens Duitse media soms al toe dat eigenaren hun huurders het leven op allerlei manieren zuur maken, zodat die de woning verlaten en de huur omhoog kan.

Voor zittende huurders is er al een *Mietpreisbremse*, een rem op de huurprijs: die mag in 3 jaar tijd niet meer dan 20 procent stijgen en sinds mei 2013 niet meer dan 15 procent in gebieden met een woningtekort. De rem op de huren waar het in de verkiezingen om draait, gaat over nieuwe contracten. De SPD wil landelijk vastleggen dat een verhuurder de huur bij een nieuw contract maximaal 10 procent boven de *Mietspiegel*, de door een gemeente vastgestelde normhuur, mag verhogen.

De SPD wil met dit thema laten zien dat de partij het opneemt voor de huurder en de regering van CDU-FDP in dienst staat van het grootkapitaal, maar Merkel sloeg het thema handig dood door zelf ineens ook voor het beteugelen van de huren te pleiten. Haar partij wilde zo ver niet gaan en uiteindelijk wil de CDU het nu aan de deelstaten overlaten of en waar ze gebieden aanwijzen waar zo'n maximale huurstijging gaat gelden. Daarmee is de tegenstelling weg waar de SPD zich mee had willen profileren.

Minimumloon

Duitsland heeft geen algemeen wettelijk minimumloon. In een tiental sectoren, zoals de bouw en de verpleging, zijn tariefafspraken gemaakt, waardoor daar wel een loonondergrens geldt. Maar bij andere, vooral laaggekwalificeerde banen in landbouw of handel krijgen werknemers zo weinig dat het voor hen soms aantrekkelijker is een uitkering aan te vragen. Steeds weer werd het voorbeeld van de kappers aangehaald, die soms nog geen 4 euro per uur verdienen. Overigens zijn werkgevers en vakbonden het dit voorjaar eens geworden dat er voor kappers in 2015 alsnog een minimumloon wordt ingevoerd.

De oppositiepartijen SPD, Bündnis 90/Die Grünen en Die Linke pleiten al jaren voor vast een minimumloon voor iedereen. SPD en Groenen vinden dat dat 8,50 euro per uur moet zijn, Die Linke eist 10 euro. Regeringspartijen CDU en FDP zijn tegen een algemeen wettelijk minimumloon. Vooral de FDP wijst erop dat een minimumloon ten koste gaat van de werkgelegenheid omdat werkgevers dan gebonden zijn aan hogere loonkosten. CDU en FDP vinden dat de markt er het meest bij gebaat is als ze zelf haar loontarieven vaststelt, de zogenoemde Tarifautonomie.

Al in 2011 maakte Merkels CDU een ommezwaai in het minimumloonbeleid. De partij was jarenlang pertinent tegen, maar omdat de economie in Duitsland bloeide, kwam meer ruimte voor de kwaliteit van werk in plaats van het creëren van banen. De discussie gaat sindsdien over de vraag wie het minimumloon moet bepalen: de overheid of de markt. In haar verkiezingsprogramma belooft de CDU nu een minimumloon voor branches waar geen cao-afspraken gelden. Dat is niet het algemeen wettelijk minimumloon dat de oppositiepartijen voor ogen hebben, maar als verkiezingsthema valt er voor de oppositiepartijen nauwelijks meer campagne mee te voeren.

Belastingen hogere inkomens

De SPD, de Groenen en Die Linke willen alledrie de belastingen verhogen. Dit om de inkomens te nivelleren en om andere verkiezingsbeloftes te bekostigen. De SPD wil inkomens in de hoogste belastingschijf zwaarder belasten; dit tarief stijgt van 42 procent naar 49 procent. Dit hoogste tarief geldt in de plannen van de SPD overigens pas boven de 100.000 euro per jaar voor alleenverdieners en boven de 200.000 euro voor 'echtparen'. De Groenen leggen de lat bij 80.000 euro per jaar. Ter vergelijking: In Nederland worden inkomens boven de 56.000 euro met 52 procent belast.

Ook wil de SPD weer vermogensbelasting gaan heffen, die in 1997 werd afgeschaft. De Groenen willen een tijdelijke extra belasting op privévermogen boven een miljoen. Aanhangers van Die Linke gaan komend weekend zelfs de straat op om op te roepen tot een herverdeling van rijkdom. De CDU belooft - hand in hand met de FDP - de kiezers, en dan met name families, juist belastingverlagingen en wil niks weten van een vermogensbelasting.

Kinderopvang

De CDU heeft het ondanks veel weerstand voor elkaar gekregen een toeslag in te voeren voor ouders die thuis voor hun kleine kinderen zorgen, het *Betreuungsgeld*. Mocht de SPD aan de macht komen, wordt die direct afgeschaft, belooft Steinbrück. Hij wil dat geld gebruiken om de kinderopvang uit te breiden. [Lees meer in het dossier Vrouwen, werk en kinderen in Duitsland >>](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3130/verkiezingsthema-sociale-rechtvaardigheid>